

2025:7

UTVECKLAD OCH STÄRKT STATSBIDRAGSHANTERING

Slutrapport av regeringsuppdraget att utveckla
och stärka kontrollen inom Jämställdhetsmyndighetens
statsbidragsarbete

Pekingplattformen+30

Pekingplattformen fyller 30 år 2025. Denna globala handlingsplan för jämställdhet antogs av 189 länder under FN:s fjärde kvinnokonferens i Peking 1995. Pekingplattformen innehåller tolv prioriterade områden, som anses avgörande för att uppnå jämställdhet.

FN:s medlemsstater rapporterar genomförandet av Pekingplattformen vart femte år till UN Women. Sedan 2020 följs de tolv områdena upp tillsammans med målen i Agenda 2030 och har sammanförts i följande sex kluster:

1. Inkluderande ekonomier och anständigt arbete
2. Fattigdomsbekämpning, sociala skyddsnät och välfärdstjänster
3. Frihet från våld, stigma och stereotyper
4. Deltagande, ansvarsutkrävande och jämställda institutioner
5. Fredliga och inkluderande samhällen
6. Jämställdhet i klimatarbete och miljömässig hållbarhet

Arbetet för att uppnå målen för den svenska jämställdhetspolitiken tar avstamp i kvinnokonventionen (CEDAW), Pekingplattformen och Agenda 2030.

Jämställdhetsmyndigheten

Göteborg, mars 2025

Rapport 2025:7

Dnr: ALLM2023/206

Omslagsfoto: Jöran Fagerlund, Jämställdhetsmyndigheten

Har du frågor om denna publikation, kontakta:

Chefsjurist Anna Tingbäck

Telefon 031-392 9049

INNEHÅLL

Förord	4
Sammanfattning	5
Inledning och bakgrund	7
Bakgrund till uppdraget	7
Jämställdhetsmyndighetens statsbidrag	7
Statskontorets myndighetsanalys	8
Uppdragets genomförande	9
Genomlysning av vår bidragshantering	9
Organisatoriska förändringar	9
Säkerställa långsiktighet, tillräckliga resurser och kompetensförsörjning	10
Utvecklat det kommunikativa arbetet gentemot målgruppen	10
Säkerställa att bidragsmottagare har goda förutsättningar att leva upp till bidragskraven	11
Upphandlat ett nytt verksamhetssystem för bidragshantering	11
Utökade riskbedömningar inför beslut	12
Utökade ekonomiska kontroller och uppföljningsrutiner inför utbetalning	12
Utökad uppföljning under bidragsperioden	13
Särskilda granskningar och återkrav	13
Verksamhetsbesök	14
Utvecklat våra rutiner i syfte att stärka återredovisningarna	15
Utvecklat arbetet med att inhämta sakkunnigutlåtanden från resten av myndigheten	15
Samverkan med andra myndigheter	16
Utvecklat arbetet med att få fram resultat och effekter	16
Resultat och analys av uppdraget	18
Ett tydligt uppdrag avgörande för att skapa förändring	18
Konstruktiv dialog med uppdragsgivaren under bidragsperioden	18
Utökad samverkan med andra myndigheter – många liknande utmaningar som vi bäst löser tillsammans	18
Stor nytta för oss att komma närmare bidragsmottagarna	18
Förslag för ett mer effektivt och träffsäkert bidragsarbete	20
Fler grunder för att avslå ansökningar i våra förordningar	20
Tvååriga bemyndiganden	20
Möjlighet till anslagssparande	20
Databas	21
Ett företräddarregister behöver tas fram	21
Fler myndighetsövergripande insatser	21

FÖRORD

Regeringen gav oss i juni 2023 i uppdrag att utveckla och stärka vårt statsbidragsarbete. Myndigheten har sedan dess bedrivit ett intensivt och omfattande förändringsarbete.

Vi har genomgående förändrat våra arbetssätt inom bidragshanteringen och vi arbetar numera riskbaserat inför ett beslut om statsbidrag men även under bidragsperioderna samt i vår granskning av avslutade bidragsperioder. Myndigheten genomför numera verksamhetsbesök i hela landet och i alla våra bidragsformer för att komma både våra bidragsbeviljade organisationer och dess verksamheter nära. Vi har därtill reviderat vår kommunikation gentemot bidragsmottagan, vi illustrerar tydliga och lärande exempel och vi har tagit fram generella villkor för att tydliggöra vad som krävs som bidragsmottagare. Myndigheten har upphandlat och implementerat ett nytt ansökningssystem för statsbidrag som upplevs som pedagogiskt och tydligt guidande av de sökande aktörerna. Vi anser därför att vi ger våra bidragsmottagare bättre förutsättningar att förstå och leva upp till bidragskraven.

Myndigheten vill rikta ett varmt tack till de myndigheter som samverkat med oss i denna utvecklingsprocess, främst Myndigheten för civilsamhälles- och ungdomsfrågor men även Socialstyrelsen, Folkhälsomyndigheten, Skatteverket, Finanspolisen, Allmänna Arvsfonden, ALMI, Myndigheten till stöd för trossamfund, Brottsbyggande rådet, Skolverket och Göteborgs stad. Vi har haft stor nytta och lärdom av era erfarenheter och kunskaper.

Uppdraget har gett värdefulla insikter för oss i vårt fortsatta arbete. Statsbidrag ska ges till rätt aktörer som i sin tur har fått goda förutsättningar till att bedriva verksamhet som ökar jämställdheten i vårt samhälle.

Lise Tamm
Generaldirektör
Mars 2025

SAMMANFATTNING

I juni 2023 fick Jämställdhetsmyndigheten i uppdrag av regeringen att utveckla och stärka kontrollen i vår bidragsgivning. Detta kunde exempelvis ske genom att arbeta mer riskbaserat inför beslut, att utöka frekvensen och den geografiska spridningen av verksamhetsbesök samt säkerställa att bidragsmottagare har goda förutsättningar att leva upp till bidragskraven. Vi har under uppdragsperioden bedrivit ett intensivt utvecklingsarbete som bland annat har resulterat i ny organisation, nya rutiner, arbetsätt och riskanalyser. Statsbidrag är nu ett eget verksamhetsområde för att långsiktigt förankra den förändring som skett.

Vi har förändrat våra arbetssätt genomgående vad gäller handläggningen och uppföljningen av statsbidrag. Organisatoriskt har myndigheten flyttat den myndighetsutövande delen av statsbidrag till avdelningen för verksamhetsstöd. Det ger närhet till juridik och ekonomi samt särskiljer myndighetsutövningen från vår stödjande verksamhet. Vi har utökat antalet medarbetare som arbetar med statsbidrag, både inom sakfrågeverksamheten och myndighetsutövandet, där kompetens-förstärkningar skett inom ekonomi och revision. En tjänst har inrättats på avdelningen för stöd och samordning så att vi kan coacha, stötta, ge metodstöd och information även inom statsbidragsområdet. Ytterligare en tjänst har tillsatts på avdelningen för analys och uppföljning för att analysera och följa upp statsbidragens resultat och effekter. Det ger en samordnad analys och uppföljning på myndigheten. Bidragsmottagarna får goda förutsättningar att leva upp till bidragsvillkoren och att vår verksamhet och analyser får genomslag i statsbidragshanteringen. Resultat, lärdomar och utmaningar från statsbidragshanteringen omhändertas inom vår övriga verksamhet.

Vi arbetar mer riskbaserat inför beslut med bland annat egna sökningar i nära anslutning till beslutstillfället. Vi har tagit fram en riskmatris där olika risker och agerande exemplifieras, och utökat vår samverkan med andra bidragsgivande myndigheter inför beslut. Generella villkor tydliggör vad vi förväntar oss av de sökande aktörerna. Vi har även skapat checklistor avseende risk som skapar en individuell riskbild som vi följer upp under bidragsperioden.

Omfattande satsningar inom vår kommunikation ger bidragsmottagarna bättre förutsättningar att efterleva bidragskraven. Vi har gjort om vår webbplats för statsbidrag, skapat reportage som exemplifierar och inspirerar samt skapat filmer som förklarar en av våra nya bidragsformer på ett lättillgängligt sätt. Vi anordnar även flera informations- och frågestunder inför varje utlysning där målgruppen kan ställa frågor och testa idéer.

För att minska risken för felaktiga utbetalningar tillämpar vi numera Ekonomistyrningsverkets föreskrifter:

- Bidraget betalas ut i nära anslutning till att bidraget ska användas av mottagaren.
- Utbetalningar anpassas vid eventuella förseningar eller avvikelser.
- Vi gör fyra utbetalningar per år i de tvååriga bidragen.
- Vi gör utökade kontroller inför årets sista utbetalning.

För att stärka kontrollen har vi besökt samtliga 26 organisationer som mottagit statsbidrag för visst våldsförebyggande arbete 2023–2024. Vid besöken har vi ställt frågor om:

- lärdomar
- resultat
- effekter
- hur vi kan stödja organisationen och bistå med kontaktytor för samverkan
- hantering av medlemsuppgifter
- medlemssystem
- ekonomiska rutiner.

Ett flertal riskbaserade verksamhetsbesök har lett till återkrav samt beslut med särskilda villkor.

Vi har upphandlat och implementerat ett nytt verksamhetssystem för både ansöknings, handläggnings- och expedieringsprocessen inom statsbidrag. Systemet förenklar och effektiviserar vår handläggning samt bidrar till att stärka vår kontroll genom automatiska kontroller och synkronisering med våra övriga system. Systemet är interaktivt och pedagogiskt vilket gör det enklare för organisationer att ansöka om bidrag samt för dom att kommunicera med myndigheten.

Vi har utökat vår samverkan med andra bidragsgivande myndigheter. Utöver delta-gande i flera nätverk har vi anordnat en myndighetssamverkan för stärkt kontroll och granskning av statsbidrag. Vår samverkan resulterade i nya insikter och kontakter mellan myndigheterna i arbetet med att motverka felaktiga utbetalningar, välfärdsbrottslighet, penningtvätt och terrorfinansiering.

Under utvecklingsarbetet uppmärksammade vi externa faktorer och förutsättningar som ger bättre förutsättningar för det efterfrågade uppföljnings- och kontrollarbetet. Förordningarna behöver tydligare grunder för avslag. En databas över bidragssökande organisationer och ett företrädarregister skulle effektivisera kontrollerna oerhört. Fler myndighetsövergripande uppdrag riktade mot bidragssökande organisationer skulle öka kvalitén och effekten av beviljade statsbidrag samt stärka de bidragssökande aktörerna.

INLEDNING OCH BAKGRUND

I Regeringsbeslut A2023/00925 fick Jämställdhetsmyndigheten i uppdrag att utveckla och stärka kontrollen i sin bidragsgivning. Av regeringsbeslutet framgår att detta till exempel kan ske genom att vi arbetar mer riskbaserat inför beviljande av bidrag och ökar frekvensen och den geografiska spridningen av riskbaserade verksamhetsbesök. Vi fick även i uppdrag att säkerställa att bidragsmottagare har goda förutsättningar att leva upp till bidragskraven.

Bakgrund till uppdraget

I april 2023 kom Riksrevisionens med sin rapport *Tillit och kontroll – statlig bidragsgivning till civilsamhället*.¹ I rapporten uttalar Riksrevisionen att de granskade myndigheterna behöver arbeta mer riskbaserat och utveckla sina kontrollmetoder. Det handlar bland annat om att i ökad utsträckning besöka verksamheter, granska organisationers webbplatser och nyhetsartiklar. Riksrevisionen framför att Jämställdhetsmyndigheten behöver utveckla kontrollerna av statsbidrag. Riksrevisionen påvisade att vi inte gör egen kontroll av faktiska förhållande genom till exempel verksamhetsbesök eller sökningar på internet för att upptäcka eventuella oegentligheter. I rapporten ger Riksrevisionen rekommendationer till regeringen att statsbidragsgivande myndigheter skall få i uppdrag att utveckla och stärka sin kontroll.

Under våren 2023 i vår första handläggning av statsbidrag till visst våldsförebyggande arbete som inrättades 2022, överskred vi vårt ekonomiska bemyndigande med 2,6 miljoner kronor per beviljat verksamhetsår.

Den 3 augusti 2023 gav regeringen Statskontoret i uppdrag att genomföra en myndighetsanalys² av Jämställdhetsmyndigheten med särskild fokus på vår bidragsgivning. Statskontoret överlämnade sin analys till regeringen den 14 juni 2024.

Riksrevisionens rapport och Statskontorets analys har varit viktiga underlag för vårt fortsatta utvecklingsarbete av statsbidragshantering.

Jämställdhetsmyndighetens statsbidrag

Jämställdhetsmyndigheten fördelar statsbidrag utifrån tre förordningar;

- Förordning (2006:390) om statsbidrag till jämställdhetsprojekt
- Förordning (2022:722) om statsbidrag för visst våldsförebyggande arbete
- Förordning (2023:168) om statsbidrag för kvinnors och flickors organisering

Vi fattar beslut om statsbidrag avseende 98,7 miljoner kronor per kalenderår. Statsbidrag avseende visst våldsförebyggande arbete samt kvinnors- och flickors organisering omfattar två kalenderår medan statsbidrag avseende jämställdhetsprojekt omfattar en bidragsperiod om maximalt 12 månader.

¹ [Tillit och kontroll – statlig bidragsgivning till civilsamhället \(RiR 2023:7\)](#)

² [Myndighetsanalys av Jämställdhetsmyndigheten](#)

Statskontorets myndighetsanalys

Statskontoret fick av regeringen i uppdrag att genomföra en myndighetsanalys av Jämställdhetsmyndigheten med särskilt fokus på vår bidragsgivning. Statskontoret genomförde sin informationsinhämtning och sina intervjuer av våra medarbetare under det första kvartalet 2024.

Sammanfattningsvis konstaterade Statskontoret i juni 2024 att vi har utvecklat sitt arbete med bidragsgivningen. Vi har utvecklat kontrollerna inom bidragsgivningen och det finns nu bättre förutsättningar för mer effektiva kontroller i samband med kommande utlysningar av bidrag. Vi har bedrivit ett intensivt utvecklingsarbete som har resulterat i nya rutiner, arbetssätt och riskanalyser. Detta är viktiga inslag i effektiva kontroller av statsbidragens användning. Statskontoret uttalade även att det fortfarande fanns utmaningar, exempelvis när det gäller att långsiktigt säkerställa den kompetens som krävs i handläggningen av bidragsgivningen, vilket inte minst gäller den ekonomiska kompetensen. Myndigheten uppger också att de upphandlar ett systemstöd för handläggningen som ska införas under hösten 2024. Statskontoret har tidigare konstaterat att ett adekvat systemstöd är väsentligt för att vi ska kunna genomföra effektiva kontroller.

Statskontoret gav följande rekommendationer till Jämställdhetsmyndigheten i vår fortsatta hantering av statsbidrag;

- Att bevaka att handläggarna som arbetar med bidragsgivning långsiktigt har tillgång till den kompetens och det stöd de behöver.
- Att löpande följa upp kostnaderna för kontroller inom bidragsgivningen och att minimera negativa effekter av ökade kontroller för mottagarna.

Statskontoret gav följande rekommendation till regeringen avseende vår statsbidragshantering:

- Att genomföra en översyn av stödförordningarna som reglerar de statsbidrag som Jämställdhetsmyndigheten fördelar.

Därtill har de förslag som presenterades av Statskontorets rapport *Korrekta utbetalningar av statliga stöd till företag och andra juridiska personer* från november 2023³ beaktas i genomförandet av uppdraget.

³ https://www.statskontoret.se/siteassets/remisser/2023/2023_19---utskriftsversion.pdf

UPPDRAGETS GENOMFÖRANDE

Genomlysning av vår bidragshantering

Utöver att beakta de slutsatser som Riksrevisionen dragit gällande vår bidragshantering tog vi initialt kontakt med flera andra bidragsgivande myndigheter⁴ för att ta del av deras arbetssätt och dra lärdom. Vi genomförde därtill processkartläggningar av våra interna arbetsprocesser inom bidragshanteringen och gjorde en översyn av de rutindokument som användes som stöd för handläggningen inom myndigheten. Genomlysning resulterade i:

- Vi har förtydligat den interna beredningsprocessen och tagit fram bland annat anpassade planerings-PM och föredragnings-PM för de olika processerna.
- Utvecklat beslutsprocessen i syfte att vara mer ändamålsenligt för myndighetsutövning, infört en tydligare ärendehantering och föredragningskultur.
- Förtydligat arbetsprocesserna inom statsbidrag med tillhörande planeringsdokument och ansvarsled.
- Samlat och sammanställt alla interna rutiner och arbetssätt i handboken för hantering av statsbidrag i syfte att tydliggöra vilka rutiner och arbetssätt som gäller.
- Genomlysningen resulterade även i de förändringar som beskrivs i kommande avsnitt nedan.

Organisatoriska förändringar

Genomlysningen av vårt dåvarande arbetssätt påvisade att det saknades förvaltningsjuridisk samt ekonomisk kompetens inom statsbidragshanteringen. Därutöver behövdes stödet gentemot bidragsmottagarna utvecklas och vår egen analys av statsbidragens resultat och effekter förbättras. Mot denna bakgrund beslutades att genomföra en del organisatoriska förändringar inom myndigheten i syfte att säkerställa både en rättssäker och effektiv hantering av statsbidragen samt en möjlighet att stärka bidragsmottagarnas kapacitet samt resultatanalysen. Ytterligare ett syfte med den organisatoriska förändringen var att särskilja myndighetsutövningen från övrig verksamhet.

- Statsbidrag har under 2024 flyttats från stöd och samordningsavdelningen till avdelningen verksamhetsstöd där juridik- och ekonomienheten är placerade.
- Under hösten 2023 och 2024 var vår chefsjurist utsedd beslutsfattare avseende statsbidrag.
- Under våren 2024 genomfördes rekrytering av ny enhetschef till statsbidragsenheten och i augusti 2024 tillträdde den nya enhetschefen som är jurist med erfarenhet som chef i statlig förvaltning med ansvar för myndighetsutövning.
- Från och med 2025 är bidragsbesluten ett tvåmannabeslut som fattas av 2 myndighetsrepresentanter i förening av antingen enhetschef för statsbidrag, chefsjurist eller ställföreträdande generaldirektör.
- En tjänst inrättades på avdelningen för stöd och samordning så att vi även kan arbeta coachande och stöttande och ge metodstöd och information även inom statsbidragsområdet, på likande sätt som avdelningen för stöd och samordning gör för andra av våra målgrupper.

⁴ MUCF, Socialstyrelsen, BRÅ, Folkhälsomyndigheten, Myndigheten för stöd till trossamfund

- En tjänst inrättades på avdelningen för analys och uppföljning i syfte att fokusera på analys och uppföljning av statsbidragens resultat och effekter och samordna analysen och uppföljningen av statsbidrag med övrig analys och uppföljning på myndigheten.

Säkerställa långsiktighet, tillräckliga resurser och kompetensförsörjning

Det är av stor vikt för oss att det nu genomförda utvecklingsarbetet medför en varaktig förändring i vårt arbetssätt. För att säkerställa att statsbidragshanteringen även i fortsättning är en prioriterad uppgift för myndigheten har statsbidrag under 2024 införts som ett nytt verksamhetsområde för myndigheten. Detta tydliggör det fokus på statsbidrag som vi bör ha. Det innebär att ett effektmål och indikatorer har tagits fram för området och att dessa löpande följs upp. Därutöver kan myndigheten bättre följa resurssättningen och kostnaderna avseende bidragshanteringen i egenskap av eget verksamhetsmål. Detta hoppas vi kan bidra till efterlevnaden av Statskontorets andra rekommendation till myndigheten om att följa upp kostnaderna.

Vi har utökat antalet medarbetare som arbetar med statsbidrag, både inom den myndighetsutövande enheten och inom vår sakfrågeverksamhet. De nyrekryteringar som gjorts under uppdragsperioden inom det myndighetsutövande uppdraget har varit jurister och ekonomer. Därtill har ytterligare en rekrytering fokuserat på revisionskunskaper och erfarenheter av välfärdsbrottslighet. Denna tjänst tillsätts under 2025. Vi har även utökat och skapat särskilda tjänster som är ansvariga för processerna för kontroll och uppföljning av de sökande aktörernas verksamhet och underlag.

Förstärkningarna på sakfrågeavdelningarna och den utökade samverkan inom statsbidrag på myndigheten görs i syfte att säkerställa att bidragsmottagarna får tydligare och mer träffsäker information och stöd samt att vår verksamhet och analyser får genomslag i statsbidragshanteringen. En annan viktig aspekt som nu får bättre förutsättningar är att de resultat, lärdomar och utmaningar som framkommer inom statsbidragshanteringen även omhändertas inom vår övriga verksamhet. Vi bedömer att det tydliga fokus som vi har på statsbidrag och den breda förankring som gjorts av statsbidragsfrågan på hela myndigheten ger goda förutsättningar för att vår statsbidragshantering ska bli mer effektiv, kvalitativt bättre och mer samordnad.

Utvecklat det kommunikativa arbetet gentemot målgruppen

I syfte att säkerställa att myndigheten är tydlig och att det är enkelt för potentiella bidragssökande aktörer att förstå, har all vår information gällande statsbidrag på vår webbplats genomlysts och reviderats. Villkoren för alla bidragsformer har stämts av mot förordningstexterna en ytterligare gång och texterna har granskats och reviderats även utifrån ett klarspråksperspektiv. Alla bidragsformers respektive webbsidor följer nu samma struktur och det är enklare för användaren att navigera mellan webbsidorna. Genomgående är det enklare att hitta till övergripande information om vår bidragshantering, till vår nya e-tjänst för ansökan och hitta exempel på organisationer och projekt som tidigare beviljats bidrag. Vi har även tagit fram en webbsida med vanliga frågor och svar där vi på grundläggande nivå förklarar vi hur fördelning av bidrag går till och reder ut begrepp, beskriver de olika bidragsformerna och själva processen kring en ansökan.

Vi har även intervjuat bidragsmottagande organisationer och skapat reportage om deras organisationer och verksamhet för att ge målgruppen tydliga exempel för inspiration. På vår hemsida finns nu minst ett reportage för varje bidragsform, i syfte att exemplifiera

vad man kan söka bidrag för och för att visa på den bredd av olika sorters insatser och organisationer som kan söka statsbidrag hos oss.

Genom LinkedIn, Instagram, Facebook och vårt nyhetsbrev sprids information om kommande utlysningar och information om beviljade bidrag. Vi delar även vidare nyhetsrapportering kring insatser som sker med bidrag från oss. Syftet med det är att öka kännedomen om de bidrag vi fördelar, att nå fler i målgruppen och att inspirera med exempel på hur bidragen kan leda till konkreta resultat i jämställdhetsarbetet.

För att förenkla för målgruppen som söker verksamhetsbidrag för kvinnors organisering i områden med socioekonomiska utmaningar har vi tagit fram en intervjufilm där vi förklarar bidraget. Detta för att erbjuda samma information som listas i förordning och på webbplatsen i ytterligare en medieform för dem som hellre tar till sig information på det sättet.

Inför varje utlysning finns det även möjlighet att delta i en digital informationsträff. Där presenterar utredare bidraget och hur ansökan går till. Informationsträffen följs upp av en digital frågestund några veckor senare, där målgruppen har möjlighet att "droppa in" i under några timmar för att ställa sin fråga till våra utredare. Övriga deltagare kan lyssna till frågeställaren och svaren den får, ofta har målgruppen liknande frågor.

Säkerställa att bidragsmottagare har goda förutsättningar att leva upp till bidragskraven

Som redogjorts för ovan, beslutade vi att inrätta en heltidstjänst på avdelningen för stöd och samordning som ska arbeta coachande och stöttande och ge metodstöd och information inom statsbidragsområdet. Detta i likhet med hur avdelningen för stöd och samordning arbetar gentemot våra övriga målgrupper. Vi anser det viktigt att särskilja denna typ av verksamhet från det myndighetsutövande för att kunna ge funktionen frihet att utforma informations- uppsökande- eller kompetenshövande insatser utan att dessa ska vara ärenderelaterade.

På avdelningen stöd och samordning kan en målgruppsanalys genomföras separat från utlysningsprocessen och aktuella bidragsärenden. Den inrättade funktionen arbetar med att lära känna målgruppen i den miljö de verkar i genom bland annat verksamhetsbesök och informations- och projektledarträffar. Efter att målgruppens behov och utmaningar identifierats utformas informations- och kompetenshövande insatser så att det blir tydligare och enklare för målgruppen att förstå bidragskraven. Vi tror att denna satsning kan medföra att det blir tydligare och enklare för bidragsmottagarna att förstå vad som krävs när man söker statsbidrag och att vi som myndighet ger ett tydligare metodstöd även inom statsbidragsområdet. Att placera en tjänst på avdelningen för stöd och samordning ska även möjliggöra ett effektivt omhändertagande av bidragsmottagarnas behov av stöd inom vår övriga verksamhet.

För projekt- eller verksamhetsbidragen har vi tagit fram generella villkor. Syftet är att organisationerna ska ha lättare att göra rätt i sina bedömningar av hur bidraget ska användas, redovisas och eventuellt återbetalas. Vi arbetar i dagsläget med att ta fram liknande villkor även för organisations- och etableringsbidrag, vilka kommer att vara färdiga till kommande utlysning under hösten 2025.

Upphandlat ett nytt verksamhetssystem för bidragshanteringen

I syfte att säkerställa en effektiv och pedagogisk ansökningsprocess och handläggning samt för att automatisera en del av kontrollarbetet, upphandlade myndigheten under hösten och

vintern 2023/2024 ett nytt ansöknings- och handläggningssystem för statsbidrag. Vi valde att göra investeringen mot bakgrund av den återkoppling som vi fått på vårt tidigare ansökningsystem samt mot bakgrund av Statskontorets rekommendationer i rapporten Korrekta utbetalningar av statliga stöd till företag och andra juridiska personer.⁵

Vårt nuvarande system strävar efter att på ett pedagogiskt sätt för de sökande aktörerna ge information om formalia och övriga villkor löpande under ansökningsprocessen. Även kommunikation och expediering av besluten sker i systemet. Därutöver gör systemet automatiska uträkningar och kontroller. Vi har därtill synkroniserat systemet med Statens Service Centers utbetalningstjänst för att minimera risken för fel i utbetalade summor. Tidigare överfördes summorna manuellt mellan systemen.

Vi använder sig av systemet från och med september 2024 och har genomfört utlysning av visst våldsförebyggande arbete avseende åren 2025–2026 med stöd av systemet. Den initiala återkopplingen från både sökande aktörer och våra medarbetare är att systemet är tydligt, pedagogiskt och effektivt.

Utökade riskbedömningar inför beslut

En stor del av vårt fokus under uppdragsperioden har varit att ställa om till en mer riskbaserad handläggning. Vi har genomfört flera kompetenshöjande insatser och deltagit i flera myndighetsgemensamma aktiviteter gällande uppföljning och kontroll. Vi har tagit fram en riskmatris som både exemplifierar vid vilka situationer och förutsättningar som en förhöjd risk föreligger samt hur vi ska agera vid de olika riskscenariona. Vi har tagit fram checklistor för att redan under den initiala prövningen markera på ärendet vilka eventuella risker som förekommer. Dessa risker blir sedan styrande för hur uppföljningen av aktuellt ärende utformas. Den identifierade individuella riskbilden följs således upp under bidragsperioden.

Vi genomför numera även egna sökningar, i nära anslutning till beslutstillfället, på de aktörer som vi överväger att bevilja statsbidrag. Vi inhämtar därtill andra bidragsgivande myndigheter erfarenheter och omdömen om de sökande organisationer som vi flera myndigheter har erfarenheter av. Vi har även etablerat kontakt och upprättat en rutin för inhämtande av information och ev. utlåtanden om sökande aktörer från Säkerhetspolisen.

Utökade ekonomiska kontroller och uppföljningsrutiner inför utbetalning

För att minska risken för felaktiga utbetalningar tillämpar vi från och med 2024 Ekonomistyrningsverkets föreskrifter och allmänna råd (ESVFA 2022:3) om anslag och inkomstitlar. Dessa utgår från att bidraget ska betalas ut i nära anslutning till att bidraget ska användas av mottagaren och att utbetalningar ska anpassas vid eventuella förseningar eller avvikelser. Efterlevnaden har lett till att vi numera gör fyra utbetalningar per år i de tvååriga bidragen samt att vi genomför ekonomiska kontroller i alla bidragsformer inför årets sista utbetalning. Vi gör numera även budgetuppföljningar årligen i projekt- och verksamhetsbidrag. Syftet med dessa kontroller och uppföljningsrutiner är att säkerställa att villkoren i beslutet följs, att det finns ett medelsbehov och att det inte finns några hinder för fortsatta utbetalningar.

Bidraget kan minskas, pausas eller stoppas helt, utifrån underlaget för ekonomiska kontrollerna. Utbetalning ska alltid pausas vid misstanke om att bidraget inte används

⁵ https://www.statskontoret.se/siteassets/remisser/2023/2023_19---utskriftsversion.pdf

enligt beslut utifrån uppgifter från till exempel verksamhetsberättelse, om kontoutdrag visar stora och återkommande kontantuttag, om pengar har förts över till andra konton eller till utlandet utan tydlig koppling till syftet med bidraget eller vid andra omständigheter som nämns i riskbedömningsmatrisen som vi har tagit fram. I alla dessa fall ska utredaren informera enhetschef för statsbidrag om dessa omständigheter som fattar beslut om en särskild granskning om oegentligheter ska initieras. Dessa fall kan leda till beslut om återkrav. Från och med 2025 genomförs även riskbaserade stickprovskontroller utifrån en särskild riskbedömningsmatris som vi har tagit fram.

För att både stötta organisationer i sitt budgetarbete och för att följa upp deras ekonomiska läge genomför vi budgetuppföljningar i projekt- och verksamhetsbidrag inför andra årets första utbetalningar. Detta har resulterat i att organisationerna numera har bättre kontroll över sina budgetar när de påbörjar ett nytt verksamhetsår.

Ytterligare en förändring har skett i reglering av vidareförmedling av bidragsmedel. Vidareförmedling får inte längre ske utan skriftligt godkännande av oss. För organisationer som vill samarbeta med andra aktörer i sina verksamheter som vi finansierar, har vi tagit fram en mall för avtal som reglerar ansvars- och redovisningsfrågor mellan parter. Avtalet ska godkännas av oss och vid godkännande av avtalet ska särskilda villkor för bidraget tillämpas.

Innan beslut om bidrag fattas kontrollerar vår ekonomiavdelning de föreslagna beviljade beloppen, sammanställer dessa och jämför beloppen mot våra anslag.

Utökad uppföljning under bidragsperioden

En annan förändring i arbetssätt är att vi numera genomför löpande uppföljningar av både verksamhet och budget hos de beviljade bidragen under bidragsperiodens gång. För dessa uppföljningar har vi tagit fram rutiner och checklistor för att säkerställa en tydlig och likabehandlande handläggning. Vi följer därmed numera de beviljade bidragen tätare och mer kontinuerligt för att tidigt kunna uppmärksamma både risker och eventuella utmaningar och stödbehov hos de sökande aktörerna. Utöver de ekonomiska uppföljningarna som redogjorts för ovan så följer vi upp hur verksamheten fortlöper inom ramen för projekt- och verksamhetsbidrag. Vi anordnar även årligen obligatoriska projektledarträffar för de sökande aktörerna i syfte att få uppdateringar om verksamheterna men även skapa möjlighet för erfarenhetsutbyten och nätverkande för aktörerna. Därtill kan den information som inkommer till vi under de olika uppföljande insatserna medföra att myndigheten behöver följa upp eller granska någon eller några verksamheter närmare.

Särskilda granskningar och återkrav

En av Riksrevisionens iakttagelser i sin rapport från 2023⁶ var att vi inte hade haft några återkravsärenden. En viktig beståndsdel i vår förändring av arbetssätt är att vi numera arbetar mer riskbaserat, att vi noggrannare och på närmare håll följer de utbetalade statsbidragen samt att vi agerar vid misstanke om oegentligheter. När vi får kännedom om någon typ av oegentlighet, det kan vara bristande respekt för demokrativillkoren eller ekonomiska oklarheter, så startar vi en särskild granskning av berörd organisation. Vi har tagit fram rutiner och checklistor för arbetet med särskilda granskningar i syfte att skapa likabehandling, tydlighet och transparens i detta arbete.

⁶ [Tillit och kontroll – statlig bidragsgivning till civilsamhället \(RiR 2023:7\)](#)

Under 2023 initierade vi 6 stycken särskilda granskningar varav 2 ledde till återkrav på grund av bristande efterlevnad av bidragsvillkor. Ytterligare 1 av granskningarna ledde till att den granskade aktören förelades med särskilda villkor under bidragsperioden. Under 2024 startade vi tre särskilda granskningar och under året fattades beslut om återkrav i två ärenden. Därutöver pausades 11 utbetalningar tillfälligt under 2024 för att vi behövde undersöka och säkerställa att inga oegentligheter förelåg. Under 2024 valde 2 organisationer att tacka nej till årets sista utbetalning på grund av ändrade förutsättningar i sin bidragsanvändning.

En utmaning som vi identifierat är gränsdragningen mellan brottsbeivrande verksamhet och återkrav av våra utbetalda statsbidrag. Vi gör alltid en polisanmälan vid upptäckta oegentligheter. Men vad gäller exempelvis ekonomiska oegentligheter så det krävs en större och därmed mer kostsam utredning för att kunna konstatera att brott har begåtts än det krävs för att konstatera att den aktuella aktören är återbetalningsskyldig till Jämställdhetsmyndigheten. Vi har inlett en dialog med Ekobrottsmyndigheten för att utreda på vilken nivå vår utredning bör vara för att säkerställa att statens gemensamma resurser används på bästa möjliga sätt.

Vårt beslut att genomföra tätare uppföljningar och kontroller av de beviljade bidragen har medfört att vi har bättre kunskap om och insyn i de beviljade aktörernas verksamhet. Vår strävan att inhämta mer information har även gjort att vi upptäckt oklarheter och oegentligheter som vi agerar på. En del av dessa oegentligheter har visat sig vara oförenliga med bidragsvillkoren och då blir aktörerna återbetalningsskyldiga. I de andra fallen då oklarheter inte visat sig vara oförenliga med bidragsvillkoren medför den närmare uppföljningen och kontrollen bättre kännedom om de sökandes aktörerna och deras utmaningar och risker. Detta medför att vi kan utforma sitt stöd och sin information på ett mer träffsäkert och relevant sätt. Vi ser därmed stora fördelar både utifrån ett kontrollperspektiv och utifrån ett kvalitetsutvecklande perspektiv, att ha infört ett mer uppföljande och kontrollerande arbetssätt gentemot målgruppen.

Verksamhetsbesök

I regeringsuppdraget fick vi i uppdrag att öka frekvensen och den geografiska spridningen av verksamhetsbesök. För att säkerställa ett transparent, och likabehandlande genomförande av verksamhetsbesöken tog vi under hösten och vintern 2023/2024 fram rutiner och mallar för genomförandet. Vi har tagit fram olika rutiner, checklistor och frågeställningar beroende på om verksamhetsbesök är den del av generell uppföljning eller om besöket är riskbaserat, det vill säga att vi har upptäckt något som vi behöver utreda närmare. Vi kommer även att utvärdera och analysera både genomförda verksamhetsbesök och vårt arbete med verksamhetsbesök halvårsvis och löpande justera våra interna rutiner.

Vi genomförde 6 verksamhetsbesök under 2023, varav 1 besök initierades av ett tips utifrån gällande bristande efterlevnad av demokrativillkoret i relation till Rysslands invasion av Ukraina. Verksamhetsbesöket var en del av den utredning som ledde till återkrav och nekande av statsbidrag till en kvinnoorganisation mot bakgrund av att de inte bedömdes uppfylla demokrativillkoret.

Vi genomförde 27 verksamhetsbesök under 2024 och har genomfört en utvärdering av dessa. Vår bedömning är att verksamhetsbesöken har varit uppskattade av

målgruppen och målgruppen generellt varit mycket nöjda med våra besök.⁷ Målgruppen lyfter fram att det varit positivt att vi gör fysiska besök och att det varit bra dialoger och pekar särskilt ut värdet för organisationerna att själva summera och reflektera över verksamheten och resultaten. Målgruppen lyfter också fram vikten av uppföljning och att vi gör denna typ av besök och att besöken varit ett viktigt led i organisationernas egen uppföljning. Målgruppen uttrycker ett önskemål om ökad flexibilitet avseende tidpunkten för besöken och att vi deltar på bidragsmottagarnas aktiviteter såsom utbildningar, föreläsningar och andra aktiviteter i större utsträckning.

För vår del har besöken medfört ökad kännedom om både organisationernas ordinarie verksamhet och specifikt den verksamhet som finansieras via bidragen. Det har bidragit till att vi har lärt känna organisationerna bättre i den miljö de verkar inom. Besöken har också givit insyn i den arena eller kontext som organisationen bedriver sin verksamhet inom och aktuella frågor eller trendspaningar inom respektive sakområde som organisationerna verkar inom som till exempel hälso- och sjukvården, ungdomsverksamheten eller jourrörelsen.

Besöken har gett god kännedom om organisationernas metoder och arbetssätt samt resultaten av de konkreta insatserna samt delvis även ge en indikation på vilka effekter som kan uppnås efter avslutad programperiod. Vår bedömning är att besöken även skapat utrymme för dialog med bidragsmottagarna kring behov av stöd från oss, aktuella utmaningar att arbeta vidare med men också dialog kring trendspaningar och behov av framtida insatser för att stärka arbetet ytterligare. Slutsatserna är att verksamhetsbesöken framför allt ger goda förutsättningar att lära känna organisationerna bättre men också en mer verksamhetsnära uppföljning som komplement till annan uppföljning och redovisning av bidragen.

I vår planering för 2025 ingår att genomföra 38 verksamhetsbesök. Därutöver kan ytterligare riskbaserade verksamhetsbesök tillkomma mot bakgrund av vad som kan uppkomma i våra bidragsärenden under året.

Utvecklat våra rutiner i syfte att stärka återredovisningarna

För att skapa transparens och tydlighet gentemot våra bidragsmottagare har vi tagit fram generella villkor för de olika bidragsformerna. Dessa syftar till att inför utlysningarna tydliggöra vad vi kommer att kräva av aktörerna bland annat vad gäller hur de beviljade medlen används, redovisas och återbetalas. Vi har även sett över de frågeställningar som vi ber aktörerna svara på inom ramen för deras återredovisning till oss. Om vi kan ställa tydligare frågor och tydliggöra våra förväntningar på bland annat arbetet med resultat och effekter så kan förhoppningsvis det underlag som aktörerna lämnar in hjälpa både dom och oss att dra tydligare slutsatser gällande fortsatta utmaningar, behov av stöd samt resultat och effekter.

Utvecklat arbetet med att inhämta sakkunnigutlåtanden från resten av myndigheten

Det är av stor vikt att vår verksamhet och analyser får genomslag i statsbidragshanteringen samt att de resultat, lärdomar och utmaningar som framkommer inom statsbidragshanteringen även omhändertas inom vår verksamhet. För att uppnå detta har

⁷ Medelvärde 8 på skala 1–10, där 1 = Instämmer inte alls och 5 = Instämmer i mycket hög utsträckning på frågan om målgruppen upplever att det är nöjda med besöket som helhet.

genomfört förändringar i vårt arbetssätt internt inom myndigheten. Numera samverkar enheten för statsbidrag med alla tre avdelningar inom kärnverksamheten inför, under och efter bidragsutlysningssperioderna. Vi sammanställer en grupp med sakkunniga som inför utlysning analyserar inom vilka områden och vilka metoder som statsbidraget bör inriktas. Därefter sker informations- och kunskapsöverföring inom de aktuella områdena i syfte att säkerställa att myndigheten som helhet är uppdaterad och därmed kan bevilja statsbidrag till de aktörer och den verksamhet som arbetar i linje med det som vi ser ger bäst resultat för målgruppen.

Det nya arbetssättet har implementerats under 2024 och har varit uppskattat av medarbetare samt bedömts ökat kvalitén i vårt statsbidragsarbete och likriktningen av vår verksamhet i stort.

Samverkan med andra myndigheter

Vi har som tidigare nämnts, prioriterat att skapa strukturer för att kontinuerligt inhämta kunskap och erfarenheter från andra bidragsgivande myndigheter. Kunskapen och erfarenheterna från andra myndigheter har varit oerhört viktiga i vårt utvecklingsarbete. Vi ingår i flera nätverk bland annat juristnätverk för bidragsgivande myndigheter och nätverk för uppföljning och kontroll. Vi har därtill ingått i en myndighetsgemensam utredning gällande hantering av personuppgifter inom kontrollverksamheten⁸ och anmält intresse för att ingå i MUCF:s utvecklande av ett handläggarstöd för uppföljning och kontroll.

I maj 2024 åkte vi på studiebesök till MUCF och i december 2024 kom MUCF på besök till Jämställdhetsmyndigheten för att ta del av det verksamhetssystem som vi upphandlat för bidragsgivningen.

Vi anordnade i september 2024 ett samverkansmöte inom nätverket för uppföljning och kontroll. Till samverkansmötet bjöd Jämställdhetsmyndigheten in Finanspolisen samt Göteborgs stad, som har startat upp ett samverkansprojekt med Ekobrottsmyndigheten, Polisen och Skatteverket för att förhindra välfärdsbrottslighet. Cirka 40 kollegor från 14 bidragsgivande myndigheter deltog.

Utvecklat arbetet med att få fram resultat och effekter

Som beskrivits ovan var en av prioriteringarna som vi gjort i utvecklingsarbetet att ha en heltidstjänst som fokuserar på analys och uppföljning av statsbidragens resultat och effekter. Både Riksrevisionen⁹ och departementet har återkopplat till oss att vi behöver fördjupa vår egen analys av de statsbidragsbeviljade verksamheternas resultat och effekter. Denna tjänst placerades på avdelningen för analys och uppföljning på myndigheten i syfte att samordna analysen och uppföljningen av statsbidrag med övrig analys och uppföljning på myndigheten.

Uppföljning och analys av statsbidrag är genom organisationsförändringen nu en integrerad del av vår uppföljning av jämställdhetspolitiken. Som ett exempel på detta ses statsbidragen nu mer tydligt uttalat som en jämställdhetspolitisk åtgärd. Funktionen som ska fokusera på resultat och effekter deltar på våra planerade verksamhetsbesök i uppföljande syfte, att genom besöken komma närmare organisationerna och kunna inhämta både data, empiri samt skapa sig en egen bild av verksamhetens resultat och effekter.

⁸ Tillsammans med Folkhälsomyndigheten, Kammarkollegiet och Socialstyrelsen.

⁹ [Tillit och kontroll – statlig bidragsgivning till civilsamhället \(RiR 2023:7\)](#)

Därtill utvecklas redovisningsformulär, som ovan nämnts, i syfte att förbättra träffsäkerheten och kvaliteten på den rådata som vi samlar in och ge oss bättre förutsättningar för djupare analyser.

Under uppdragsperioden har vi tagit fram analysmodell för uppföljning och analys av statsbidrag med utgångspunkt i bland annat verksamhetslogik och metoder för måluppfyllelseutvärdering. Modellen testas första gången i återslagrapporteringen till regeringen 2025. Vi genomför även erfarenhetsutbyten med andra bidragsgivande myndigheter, bland annat MUCF och Socialstyrelsen, i frågor gällande analys och uppföljning av statsbidrag. Vi planerar för löpande kompetenshöjande insatser om bedömning av resultat och effekter riktad till handläggare och utredare på statsbidragsenheten. Syftet är bland annat att bidra till ökad träffsäkerhet i bedömningarna och att beviljade statsbidrag ska gå dit där de gör störst nytta. Insatsen planeras och genomförs genom samverkan mellan Jämställdhetsmyndigheten, MUCF och Allmänna arvsfonden.

RESULTAT OCH ANALYS

AV UPPDRAGET

Sedan hösten 2023 har vi bedrivit ett omfattande förändringsarbete inom statsbidrag. Detta avsnitt syftar till att kort redogöra för de resultat som arbetet medfört och vad vi lärt sig under uppdragsperioden.

Ett tydligt uppdrag avgörande för att skapa förändring

Regeringen gav oss ett tydligt uppdrag i juni 2023 – vi skulle utveckla och stärka kontrollen i sin bidragsgivning. Uppdragets formulering samt att vi tilldelades finansiella resurser specifikt för uppdraget skapade goda förutsättningar för att genomföra det efterfrågade förändringsarbetet. Vi tror inte att det hade kunnat gå att åstadkomma en lika omfattande och genomgående förändring av vår bidragshantering utan ett tydligt uppdrag från regeringen.

Konstruktiv dialog med uppdragsgivaren under bidragsperioden.

Vi har under uppdragsperioden haft en bra och konstruktiv dialog med Regeringskansliet. Vi har kunnat framföra de formella utmaningar och hinder som vi upptäckt hindrar utvecklingen av en mer riskbaserad handläggning av statsbidrag. Regeringskansliet har varit lyhörda och genomfört förändringar i vår möjlighet till anslagssparande vilket möjliggör mer kontroll innan ett bidragsbeslut fattas. Departementet har även beaktat våra synpunkter gällande krav på auktoriserade eller godkända revisorer vad gäller förordningen om kvinnors- och flickors organisering. Förändringar i denna förordning föreslås träda i kraft under våren 2025 och kommer att ge oss betydligt bättre förutsättningar att följa upp de bidragssökande organisationernas medlemsstruktur. Att kunna ha en konstruktiv dialog med vår uppdragsgivare, som under kort tid gett många och viktiga resultat inom statsbidragshantering, kommer även fortsatt att vara värdefullt för oss och nyttjas för att kontinuerligt utveckla myndighetens bidragsgivning.

Utökad samverkan med andra myndigheter – många liknande utmaningar som vi bäst löser tillsammans

Det har varit av stor betydelse för genomförandet av förändringsarbetet på myndigheten att ta del av andra myndigheters rutiner och arbetssätt samt att ha möjligheten att gemensamt diskutera de utmaningar som många bidragsgivande myndigheter delar. Många av de bidragsgivande myndigheterna möter samma målgrupp och att både dela erfarenheter av målgruppen samt identifiera målgruppens behov blir ett viktigt bidrag till att utveckla och förbättra myndigheternas arbete. Utan den transparens och vilja att samverka som andra myndigheter visat oss skulle vi inte kunnat genomföra många av de interna förändringar som vi nu fått till stånd.

Stor nytta för oss att komma närmare bidragsmottagarna

De åtgärder som vi vidtagit för att genomföra uppdraget har medfört en mer kontinuerlig och tätare kontakt med bidragsmottagarna. Vi har arbetat för att bli tydligare på att

kommunicera vad som förväntas av bidragsmottagarna under bidragsperioderna samtidigt som vi mer aktivt efterfrågar bidragsmottagarnas behov av stöd och deras upplevda resultat och effekter av arbetet. Även att komma ut och genomföra verksamhetsbesök i den omfattning som vi nu gör bidrar till ett viktigt informationsutbyte och relationsbyggande mellan oss och de sökande aktörerna. Att etablera dessa möten har gett oss betydligt bättre kunskap om våra bidragsmottagare, vilket har uppskattats både av de sökande aktörerna och oss. Informationsutbytet ger oss möjlighet att utveckla bidragsgivningen så att målgruppen får bättre information, stöd och uppföljning vilket resulterar i bättre förutsättningar att leva upp till bidragskraven. Men det ger även oss mer och djupare kunskap om målgruppen och jämställdhetsarbetets utmaningar vilket kommer till stor nytta i hela vårt arbete.

FÖRSLAG FÖR ETT MER EFFEKTIVT OCH TRÄFFSÄKERT BIDRAGSARBETE

Myndigheten har under utvecklingsarbetet med statsbidrag uppmärksammat en del externa faktorer som skulle ge bidragsgivande myndigheter bättre förutsättningar att genomföra det efterfrågade uppföljnings- och kontrollarbetet. Nedan följer våra förslag för att både säkerställa ett effektivare kontrollarbete framåt samt för att ge bidragsmottagarna bättre förutsättningar. Vår slutsats är att dessa förändringar skulle ge bidragsgivande myndigheter bättre verktyg och förutsättningar för en effektiv och rättssäker handläggning av statsbidrag som säkerställer att statsbidragen går till rätt aktörer och till rätt verksamhet. Därtill kan bidragsmottagarna få bättre förutsättningar att uppfylla våra krav och förväntningar men även att de av myndigheten beviljade statsbidragen bidrar till ökad jämställdhet i samhället.

Fler grunder för att avslå ansökningar i våra förordningar

Idag saknar vi möjlighet att avslå en ansökan mot bakgrund av ekonomiska oklarheter eller felaktigheter i det inskickade underlaget. Inte heller kan tidigare misskötsamhet från en sökande organisation vara grund för avslag. För att våra kontroller av organisationerna ska kunna få verkan och konsekvenser vid otydligheter behöver vi ha stöd i förordningarna att neka bidrag i de fall där underlaget eller informationen från de sökande aktörerna inte är tillräckligt. Detta har lyfts av Statskontoret i både vår myndighetsanalys och andra publikationer¹⁰.

Vi har under uppdragets gång lyft denna fråga med departementet och lämnat förslag på förordningsändringar. Under mars 2025 har en del föreslagna ändringar införts i en av våra förordningar. Vi efterfrågar alltså större fokus på grunder för avslag rörande ekonomiska oegentligheter i syfte att kunna arbeta riskbaserat på det sätt som efterfrågats av regeringen.

Tvååriga bemyndiganden

Vi handlägger i dagsläget ansökningar om statsbidrag under hösten innan det verksamhetsår som bidraget avser. Vi är generellt sett klar med bedömningarna i mitten av december. Vi har dock, under rådande finansiella förutsättningar, inte möjlighet att fatta beslut förrän i januari det kalenderår som bidraget avser. Framförhållningen för de organisationer som beviljas statsbidrag blir därmed obefintlig. När besluten om beviljande fattas är redan bidragsperioden i gång. En önskvärd förändring för att ge bidragsmottagarna bättre förutsättningar är att vi får möjlighet att fatta beslut om kommande tvåårsperiod innan dessa perioder har startat. Vi efterfrågar en förändring i våra budgetunderlag.

Möjlighet till anslagssparande.

I enlighet med Ekonomistyrningsverkets allmänna råd till 11 § i Anslagsförordningen (2011:223) betalar vi inte ut bidragen som engångsbelopp, om detta inte särskilt framgår

¹⁰ Myndighetsanalys av Jämställdhetsmyndigheten, https://www.statskontoret.se/siteassets/remisser/2023/2023_19---utskriftsversion.pdf

av förordning, utan vid fyra tillfällen per år. Inför årets sista utbetalning genomförs en kontroll för att säkerställa att bidraget har använts enligt plan. Kontrollerna som vi numera genomför kan innebära att utbetalningarna godkänns, stoppas, pausas eller att ytterligare granskningar behöver genomföras. För att vårt utökade arbete med kontroller och uppföljning ska få önskad effekt och motverka felaktiga utbetalningar behöver vi kunna hålla inne medel utan att detta riskerar att belasta kommande budgetår eller våra förvaltningsanslag. Vi har under uppdragsperioden framfört önskemål om anslagssparande till departementet och detta är nu beviljat vi i regleringsbrevet för 2025 för statsbidraget för kvinnors organisering. Denna lyhördhet gentemot våra förutsättningar är mycket uppskattat. Vi behöver av samma skäl ett anslagssparande för statsbidragen för visst våldsförebyggande arbete och jämställdhetsprojekt.

Databas

Det är svårt, nästintill omöjligt, för bidragsgivande myndigheter att veta vilka andra finansierare som de sökande aktörerna har. Flera aktörer¹¹ och rapporter och utredningar¹² har lyft behovet av en nationell databas där det framgår vilka aktörer som beviljats statsbidrag. En sådan databas skulle underlätta och effektivisera vår kontroll och uppföljningsarbete oerhört mycket. regeringen borde därför uppdra åt lämplig myndighet att inrätta och ansvara för en sådan databas.

Ett företrädarregister behöver tas fram.

I dagsläget är det en stor utmaning för alla bidragsgivande myndigheter att kontrollera vem som företräder organisationen och det finns även utmaningar vad gäller exempelvis bulvaner. Ett företrädarregister kan utgöra ett mycket effektivt verktyg för att upptäcka och motverka välfärdsbrottslighet inom organisationer. Detta behov har förts fram i utredningar¹³ och av andra aktörer såsom exempelvis Skatteverket, Försäkringskassan och Utbetalningsmyndigheten. Regeringen borde därför uppdra åt lämplig myndighet¹⁴ att inrätta och ansvara för ett företrädarregister vad gäller ideella organisationer och stiftelser.

Fler myndighetsövergripande insatser

Många bidragsgivande myndigheter delar utmaningar i kontrollen och uppföljningen av statsbidrag. Därtill har många av myndigheternas förordningar en del likalydande villkor. Samverkan kring tillämpning, spridning och kompetenshöjande insatser gentemot de sökande aktörerna skulle därmed med fördel kunna hanteras gemensamt.

Regeringen har som exempel uppdragit åt BRÅ att inrätta en central stödfunktion vid Center mot våldsbejakande extremism (CVE). Syftet med stödfunktionen är att förhindra att offentliga medel fördelas till våldsbejakande extremism och andra antidemokratiska miljöer. Detta initiativ är jättebra och liknande uppdrag gällande andra villkorskrav skulle underlätta och möjliggöra bättre kontroller för alla bidragsgivande myndigheter. Vi efterfrågar därför fler liknande initiativ med ett övergripande ansvar till en aktör för

¹¹ Statskontoret, Riksrevisionen och Skatteverket.

¹² Statskontoret (2022:9). Administrativa kostnader i kommunsektorn – En analys av statens styrning av kommuner och regioner, Enklare att överblicka riktade statsbidrag – Statskontorets förslag till en samlad informationsportal (2024:9).

¹³ Ds 2024:16

¹⁴ Vad gäller fritidskortet föreslogs Försäkringskassan vara ansvarig myndighet, Ds 2024:16.

att kunna ge information och stötta bidragsgivande myndigheter i kontrollen av specifika riskmiljöer, aktörer eller villkor. Ett exempel på gemensam insats skulle kunna vara en typ av demokratiskola, eftersom alla bidragsgivande myndigheter har ett nytt och uppdaterat demokrativillkor att förhålla sig till. Myndigheter strävar därtill efter att vara tydliga och pedagogiska i syfte att ge bidragsmottagande bättre möjligheter att uppfylla de ställda villkoren. En e-utbildning eller annat lämpligt metodstödsmaterial som förklarar vad som krävs för att anses som demokratisk och därmed kunna anses berättigad statsbidrag, skulle kunna tas fram av flera myndigheter i samverkan. Vi uppmanar därför regeringen att ge fler liknande uppdrag till bidragsgivande myndigheter.

Jämställdhetsmyndigheten | Vikingsgatan 3, 411 04 Göteborg
031-392 90 00 | info@jamstalldhetsmyndigheten.se | www.jamstalldhetsmyndigheten.se